

СТАНОВИЩЕ

от Цветан Първанов Давидков, професор, доктор на социологическите науки в Софийския университет „Свети Климент Охридски“

върху материалите, представени за участие в конкурс
за заемане на академичната длъжност **ПРОФЕСОР**
на Висшето училище по застраховане и финанси

по област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.7. Администрация и управление (Управление на човешки ресурси, лидерство и организационна промяна)

Със заповед № 368 от 10.11.2022г. на Ректора на Висшето училище по застраховане и финанси съм определен за член на научното жури на конкурс за заемане на академичната длъжност професор във ВУЗФ; област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление „3.7. Администрация и управление (Управление на човешки ресурси, лидерство и организационна промяна)“.

В конкурса за професор, обявен в Държавен вестник, бр. 52 /05.07.2022 г. и в интернет-страница на Висшето училище по застраховане и финанси, като единствен кандидат участва доц. д-р Теодора Лазарова от Висшето училище по застраховане и финанси - София.

1. Общо представяне на получените материали

Представеният от доц. д-р Теодора Лазарова комплект материали на електронен носител е в съответствие с Правилника за развитие на академичния състав на ВУЗФ и включва следните документи:

1. Автобиография (европейски формат);
2. Копие на дипломата за притежаваната образователна и научна степен „доктор“ или научна степен „доктор на науките“;
3. Документ за заеманата академичната длъжност „доцент“;
4. Монографичен труд с резюме;
5. Списък на публикациите след заемането на академичната длъжност „доцент“ или защитата на дисертационен труд за присъждане на научната степен „доктор на науките“ и екземпляри от тях;

6. Резюмета на български и английски език на публикациите след заемането на академичната длъжност „доцент” или защитата на дисертационен труд за присъждане на научната степен „доктор на науките“;
7. Медицинско свидетелство;
8. Свидетелство за съдимост;
9. Удостоверение за изискващия се стаж по чл. 33, ал. 1, т. 2;
10. Разделителни протоколи за съвместните публикации, ако има такива;
11. Доказателства за ръководство на докторанти;
12. Доказателства за ръководство на научни проекти и други изследователски задачи;
13. Справка за изпълнението на минималните национални изисквания за заемане на академичната длъжност „професор“;
14. Справка за оригиналните научни приноси в трудовете и за цитиранията (без автоцитиранията);
15. Формуляр – съгласие за обработка на личните данни във връзка с участието в конкурса.

Кандидатът доц. д-р Теодора Лазарова е приложила общо 26 (двадесет и шест) научни текста, както следва: 1 (една) монография; 2 (два) учебника; 1 (едно) учебно помагало; 22 (двадесет и две) статии и доклади. Всички предадени материали се приемат за рецензиране. Представени са и документи за придобити сертификати и проведени обучения, за участие и за внедрени разработки в национални и международни проекти, включително за ползата от тях; данни за получения ефект.

2. Кратки биографични данни на кандидата

Кандидатът доц. д-р Теодора Лазарова има богат практически опит в сферата на управлението на човешки ресурси – в български и международни организации. Доц. Лазарова успешно съчетава бизнеса с академичната кариера. Налице е ефективно допълване между практическия опит и академичната дейност. Участието в настоящия конкурс е логична стъпка в академичното развитие на кандидата.

Доц. д-р Теодора Лазарова е изпълнявала последователно всички роли от сферата на управлението и развитието на човешки ресурси. Притежава докторска степен по психология от Българската академия на науките (БАН); следва доцентура и преподавателска дейност в

сферата на висшето образование (ВУЗФ, University of Sheffield, УНСС, НБУ и други университети). Доц. д-р Т. Лазарова е специализирала (и притежава сертификати); самата тя обучава в следните сфери: лидерство и управление; комуникация; разрешаване на конфликти; работа в мултикултурна среда; мотивационни стратегии; управление на времето; управление на стреса; лидерство и групова ефективност; групова сплотеност и др. Това солидно многообразие е предпоставка за интегративен подход в работата ѝ.

3. Обща характеристика на дейността на кандидата

Кандидатът представя справка за учебно-педагогическата си дейност – справката отговаря на изискванията на закона и правилника на ВУЗФ. Приемам справката за научните приноси в основния монографичен труд и в учебниците. Откроява се изследователския интерес в три последователни области – лидерски стилове, управление на човешките ресурси и управление на организационната промяна, както и надграденото поле на научно познание в областта на концепцията за самоуправление (self-leadership); изведени са връзките с бизнес практиката.

Кандидатът изследва темата за управление на промяната в организациите (бидейки актуална, темата придобива нова значимост в условията на КОВИД-19 пандемията) и нейното влияние върху функционирането и развитието на съвременните организации. Основният монографичен труд – „Лидерство и управление на организационната промяна“ – е в обем от 195 стандартни страници и е разделен на три части. В увода се представя авторовата хипотеза на изследването – че основните предизвикателства пред ефективното управление на човешките ресурси и организационната промяна, са свързани с 1) критичността на ефективното лидерство в организациите, 2) със съвременната бизнес реалност, която изисква налагането на нестандартни и иновативни подходи при управлението на човешките ресурси, за да се постигнат по-високи нива на мотивация, удовлетвореност и задържане на служителите, и 3) с автоматизацията на процеси и оптимизацията на екипи. Това налага лидерите да развият и прилагат иновативни управленски техники (какви то не са прилагали до сега).

Авторът/авторката изследва влиянието на лидерските стилове и тяхното значение за управлението на човешките ресурси и организационната промяна. Тя обръща внимание върху нуждата да се дефинират основните предизвикателства пред съвременните лидери в условията на глобална криза и несигурност. Тя търси съвременното разбиране за ефективно управление на човешките ресурси и организационната промяна като разглежда нестандартни подходи, методи, техники и инструменти и тяхното използване в съвременните организации.

Целта е в организациите да се постигнат по-висока мотивация, ефективност и производителност. Изследването се основава върху качествен и сравнителен анализ.

В първа глава на монографични труд се изследват **лидерските стилове в управлението на организацията**. Интерес представляват иновативните техники и практики, които биха допринесли за повишаването на ефективността на процеса на управление. Във втора глава **„Управление на човешките ресурси“** вниманието се насочва към етапите е управлението на човешките ресурси. Анализират се ключови(те) фактори за дългосрочна мотивация и привързаност на служителите към компанията. Подробно се разглежда ковид кризата и нейното влияние върху УЧР. В третата глава **„Лидерство и управление на човешките ресурси“** се извеждат основни взаимодействия, свързани с по-високата ефективност на определени лидерски стилове в различна бизнес среда и разнообразна организационна динамика. Засяга се темата за лидерските стилове и предприемачеството. Въз основа на разглеждането на всеки проблемно-тематичен център, се предлагат изводи и препоръки за подобряване на цялостния процес по УЧР и организационната промяна. В заключението се обобщават постигнатите резултати и изводи, водещи до потвърждаване на авторовата теза.

Монографичният текст дава основание да се направи следният извод: доц. д-р Теодора Лазарова познава научната литература и научните постижения в конкретната научна област. Тя е в състояние да развива и надгражда постигнатото и да формулира дискуссионни въпроси. Богатият корпус от информационни източници е използван коректно. Представеният от доц. д-р Теодора Лазарова монографичен труд на тема **„Лидерство и управление на организационната промяна“** представлява цялостно изследване в областта на УЧР, организационната промяна, лидерството и мениджмънта. Ще бъде полезно (след критично обсъждане) трудът да бъде публикуван.

Кандидатът предоставя значителен брой (и като обем) публикации; справка за цитирания, надвишаващи изискуемите минимални изисквания. Добро впечатление прави международният отзвук на публикациите на кандидата (видим в справката за цитиранията).

4. Оценка на личния принос на кандидата

Представените за конкурса научни трудове и публикации, потвърждават личния принос на кандидата. Формулираните приноси и получени резултати, са неин личен принос.

- 5. Критични забележки и препоръки.** Формулираните по-долу констатации имат характера по-скоро на „външна рефлексия“, която може да служи като потенциален ориентир за бъдещи подобрения.

- Предвид факта, че колегата доц. д-р Теодора Лазарова ползва интензивно чужди информационни източници, дали някои преводи не могат да се подобрят. Например това, което се превежда като *техническо обучение* (свързано с технически умения, компетентности), дали не е по-точно ако се говори за професионално обучение (обучение за усвояване на умения, необходими да се упражнява определена професия; да се изпълнява конкретна работа).
- Предвид значимостта на темата за обучение на служителите (сложна, многоаспектна), дали не е добре да се слага самостоятелен акцент върху УЧЕНЕТО (като специфично явление, което кореспондира с обучението, но не се свежда до него). Това е важно и от гледна точка на отговорността на обучаваните за резултатите; и в контекста на концепциите: учеща организация; управление на знанието и др.
- В текстовете могат да бъдат обсъждани езикови въпроси, свързани със стила на изразяване; възможността за използване на български думи вместо чуждици и др.
- Препоръчвам на авторката да публикува и в издания, които биха ѝ осигурили по-широка видимост сред квалифицираната научна и академична общност.

В духа на рецензионната стилистика: посоченото по никакъв начин не омаловажава стойността и високата ми оценка за научните и академични текстове на доц. д-р Теодора Лазарова

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Документите и материалите, представени от доц. д-р Теодора Лазарова отговарят на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на ВУЗФ.

Кандидатът в конкурса е представила значителен брой научни трудове, публикувани след материалите, използвани при защитата на ОНС 'доктор' и процедурата за доцент. В работите на кандидата има оригинални научни и приложни приноси, получили национално и международно признание. Представителна част от тях са публикувани в списания и научни сборници, издадени от престижни академични издателства. Теоретичните разработки имат практическа приложимост - част от тях са насочени пряко към учебната работа. Постигнатите от кандидата резултати в учебната и научно-изследователската дейност, напълно съответстват на Правилника на ВУЗФ за приложение на ЗРАСРБ. Научната и преподавателската квалификация на доц. Лазарова е висока и покрива изискванията на заемане на академичната длъжност ПРОФЕСОР.

След запознаване с представените в конкурса материали и научни трудове, анализ на тяхната значимост и съдържащи се в тях научни, научно-приложни и приложни приноси, намирам за основателно да дам своята положителна оценка и да препоръчам на Научното жури да изготви доклад-предложение до Академичния съвет за избор на доц. д-р Теодора Лазарова на академичната длъжност „професор“ във ВУЗФ по професионално направление „3.7. Администрация и управление (Управление на човешки ресурси, лидерство и организационна промяна)“.

02.11.2022 г.

Изготвил становището:

Проф. д.с.н. Цветан Първанов Давидков